

ARBETE I ATEX- OMRÅDE

1 SYFTE OCH OMFATTNING

Denna instruktion är framtagen för att säkerställa ett säkert och enhetligt arbetssätt vid arbete i ATEX-klassade områden, ett sådant område är en plats där det finns risk för explosion på grund av brännbara gaser, ångor eller damm i luften. Denna instruktion syftar till att förebygga risk för brand och explosion orsakad av gnistor, värme eller statisk elektricitet.

Instruktionen gäller för samtliga anställda, entreprenörer och besökare som vistas eller utför arbete i ATEX-zoner inom anläggningen. Den omfattar krav på klädsel, personlig skyddsutrustning, utrustning, verktyg, arbetsmetoder, utbildning och rapporteringsrutiner

2 INSTRUKTION

2.1 ZONINDELNING ENLIGT ATEX

Områden där explosiv atmosfär kan förekomma delas in i zoner beroende på sannolikheten för förekomst:

- **Zon 0** – Område där explosiv gasatmosfär förekommer kontinuerligt eller under långa perioder. Exempel: insidan av tankar, rörsystem eller behållare som normalt innehåller brandfarlig vätska eller gas.
- **Zon 1** – Område där explosiv atmosfär kan förekomma under normal drift. Exempel: i närheten av påfyllningspunkter, ventiler, pumpar eller kring tankluckor.
- **Zon 2** – Område där explosiv atmosfär normalt inte förekommer, men kan uppstå tillfälligt vid driftstörningar eller läckage.

TITEL
ARBETE I ATEX- OMRÅDE

UPPRÄTTAT AV
Nicklas Berg, Hamnkapten

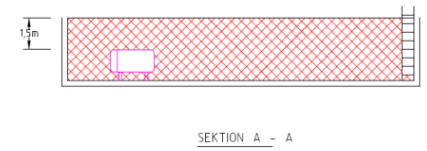
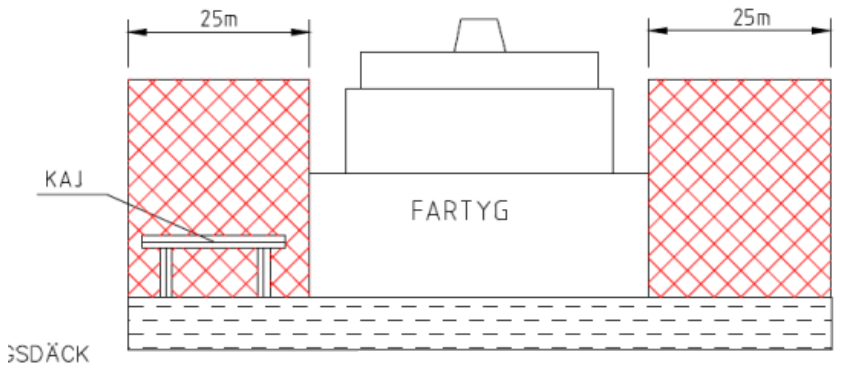
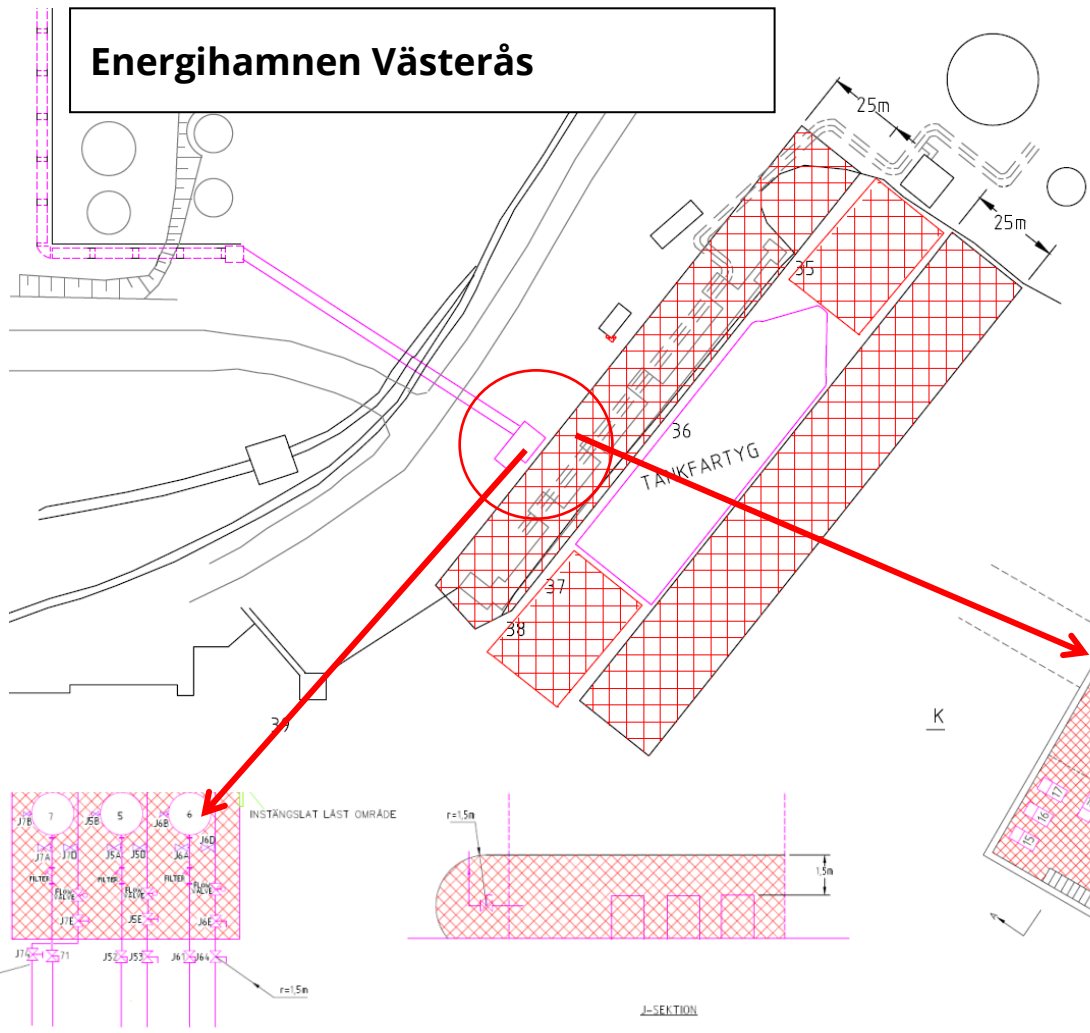
GODKÄNT AV
Hanna Odén, Hållbarhets- och kvalitetschef

GODKÄNT
2025-09-18

DOKUMENT ID VERSION
MH-00418 1.0

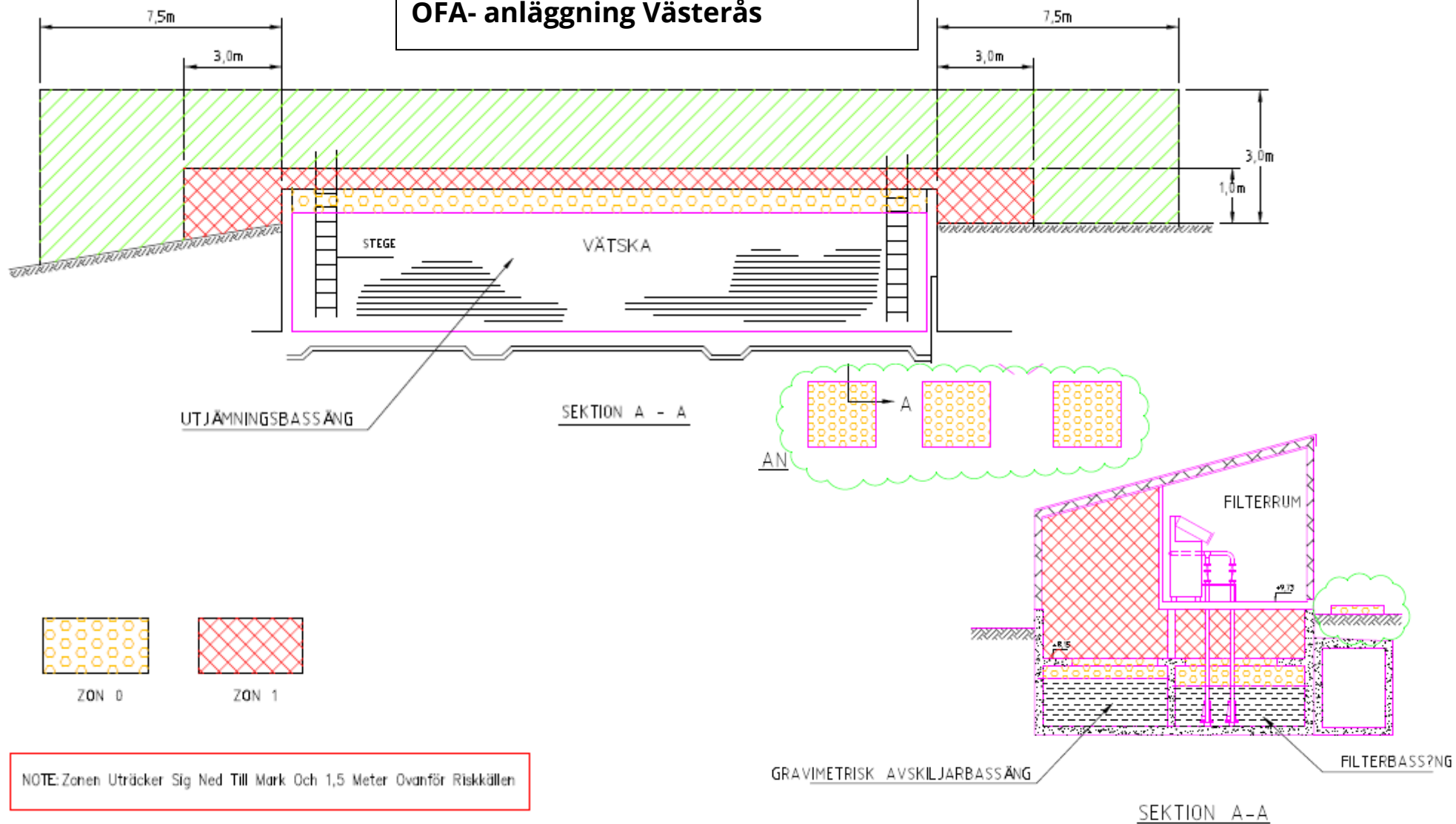
DOKUMENTTYP KLASS
Instruktion Öppen

Energihamnen Västerås

NOTE: Zonen Utröcker Sig Ned Till Mark Och 1,5 Meter Överför Riskkällan

OFA- anläggning Västerås

2.2 KLÄDSEL OCH PERSONLIG SKYDDSUTRUSTNING

Följande gäller:

- Arbetskläder ska vara antistatiska och flamskyddade, märkta enligt EN-standard för ATEX-klassat arbete. Syntetmaterial som polyester eller nylon är förbjudna om de inte är särskilt godkända.
- Skyddsskor ska vara antistatiska, gnistfria och med halksäkra sulor.
- Hjälms, skyddsglasögon och handskar används enligt riskbedömning och arbetsmoment.
- Elektronisk utrustning såsom mobiltelefoner, surfplattor, kommunikationsradio eller datorer får endast tas in i zon om de är ATEX-certifierade.
- Smycken, metallföremål eller kläder som kan orsaka gnistbildning får inte bäras i zonklassade områden.

2.3 UTRUSTNING OCH VERKTYG

För att förhindra antändning måste endast godkänd utrustning användas:

- Elektrisk utrustning (belysning, instrument, maskiner) måste vara ATEX-godkänd och korrekt installerad.
- Handverktyg ska vara gnistfria (t.ex. aluminium-brons eller koppar-beryllium) vid risk för gnistbildning.
- Batteridrivna verktyg är endast tillåtna om de är ATEX-certifierade.
- Tillfälliga arbeten som alstrar värme eller gnistor (svetsning, slipning, kapning m.m.) kräver särskilt *tillstånd för heta arbeten* och *arbetstillstånd* för entreprenörer.

2.4 UTBILDNING OCH ERFARENHETSKRAV

2.4.1 Säkerhetsvakt och ledningsvakt

- Säkerhetsvakt och ledningsvakt skall vara väl insatt i gällande driftföreskrifter och instruktioner som berör lossning och lastning av tankfartyg samt vara förtrogen med petroleumprodukters och kemikaliers egenskaper ur brand-, miljö- och arbetsmiljösynpunkt
- Säkerhetsvakt och ledningsvakt skall ha erfarenhet av hantering av petroleumprodukter och skall vara förtrogen med Hamnens utrustning avseende pumpar, ventiler, slangar samt skydds- och säkerhetsanordningar, brandsläckningsmateriel, länsa m.m.
- Genomgått utbildning för säkerhetsvakt godkänd av SPBI/SOHF, följt av repetitionsutbildning vart 3:e år.

2.4.2 Underhållspersonal

Underhållspersonal för underhåll av instrument, elektriskutrustning och installationer skall kunna läsa och förstå klassningsplan, märkskyltar och standarderna för val, installation, underhåll och kontroll av elektriskutrustning för explosivmiljö. Samt ha nödvändig kännedom om potentialutjämnning för skydd mot farliga elektrostatiska urladdningar samt inneha heta arbeten.

2.4.3 Besökare

Skall upplysas om att det råder förbud mot rökning och användning av icke klassade elektriska apparater som mobiler i klassat område utmärkt med varningsskylt. Besökare skall alltid ha ledsagare med sig.

2.4.4 Entreprenörer

Entreprenörer skall för att självständigt arbeta i zonklassat område eller på utrustning vital för explosionssäkerheten ha grundläggande kännedom om ATEX och kunna läsa en zonklassningsplan. D.v.s. veta vilka arbeten och mobila utrustningar som är tillåtna att använda. Entreprenörer som tillfälligt utför arbete i riskområde informeras skriftligen om vilka skyddsregler som gäller vid arbetet. Beställning av entreprenörsarbeten som kan medföra explosionsrisk innehåller information om denna risk, *Instruktion ATEX- område, arbetstillstånd, samordningsansvar*.

2.5 RUTINER VID ARBETE I ATEX- OMRÅDE

Planering

- Kontrollera att arbetsuppgiften är tillåten i den aktuella zonen.
- Säkerställ att nödvändiga tillstånd finns (t.ex. *hetaarbetstillstånd* eller *gasfrihetsintyg*).
- Utför en riskbedömning tillsammans med ansvarig arbetsledare.

Förberedelse

- Kontrollera att all utrustning och klädsel uppfyller ATEX-kraven.
- Kontrollera arbetsområdet för gas eller ångor med godkänd gasmätare.
- Kontrollera utrymningsvägar och se till att brandskyddsutrustning finns tillgänglig.

Utförande

- Följ arbetsorder och tillstånd noggrant.
- Avbryt omedelbart om avvikelse, gnistbildning eller gasluktt upptäcks.
- Använd alltid verktyg och metoder som minimerar risken för gnistor och värmealstring.

Avslut

- Lämna arbetsplatsen i ordnat skick.
- Återrapportera till arbetsledare och dokumentera i tillstånd/arbetsorder.

2.6 AVVIKELSER OCH INCIDENTER

Vid händelse som kan innebära risk för brand eller explosion gäller följande:

- Avbryt arbetet omedelbart.
- Larma arbetsledare eller närmaste ansvarig.
- Vid larm eller misstänkt gasutsläpp – följ anläggningens utrymningsplan.
- Alla incidenter, även tillbud utan konsekvenser, ska dokumenteras och rapporteras enligt interna rutiner för avvikelshantering.

2.7 ANSVARFÖRDELNING

- Arbetsledare/Beställare ansvarar för att instruktionen följs, att riskbedömning genomförs och att personal har rätt utbildning och utrustning.
- Arbetstagare/entreprenörer ansvarar för att följa reglerna, använda korrekt utrustning och rapportera avvikelser.
- Mälarhamnar AB ansvarar för zonklassning, skyltning, riskbedömning, uppföljning samt att hålla utbildningar aktuella.